

one planet
BY KARI & PANTSAR

AIKAKAUSMEDIA

RadioMedia

MEDIA-ALAN ➤ TUTKIMUSSÄÄTIÖ

Media-alan luontotiekartta

Media-ala rakentaa kestäväää tulevaisuutta –
luontotiekartta ohjaa vaikuttaviin tekoihin.

Esipuhe

Media-ala rakentaa sananvapautta, luottamusta ja sivistystä. Samalla se on osa globaalia tuotantoketjua ja resurssienkulutusta. Ilmastomuutos ja luontokato ovat aikamme keskeisiä riskejä, jotka vaikuttavat myös median toimintaedellytyksiin, raaka-aineiden saatavuudesta maineeseen ja sääntelyyn. Vastuullisuus ei ole enää valinta – se on osa kilpailukykyä ja uudenlaista kasvua. Siksi Medialiitto on jäsenjärjestöjensä Aikakausmedian, Graafisen Teollisuuden, RadioMedian, Suomen Kustannusyhdistyksen ja Uutismedian liiton kanssa tarttunut ilmasto- ja luontotyöhön. Vuonna 2021 julkaistua ilmastotiekarttaa seuraa nyt luontotiekartta.

Luontotiekartta tunnistaa sekä ilmastomuutoksen että luonnon monimuotoisuuden merkityksen osana kestävää liiketoimintaa.

Tiekartta pohjautuu alan yrityksiltä kysyttyihin tietoihin ja kokemuksiin sekä keskusteluihin. Se tarjoaa suunnan vaikuttaville teoille. Luontotiekartan laadinnassa kumppanina toimi One Planet Oy. Työn on mahdollistanut Media-alan tutkimussäätiön rahoitus.

Luontotyö täydentää media-alalla ja graafisessa teollisuudessa jo tehtyä ilmastotyötä. Koska ala on moninainen, myös vaikutusmahdollisuudet vaihtelevat.

Painototuotannossa korostuvat vastuulliset paperihankinnat, materiaalitehokkuus ja kiertotalousmallien hyödyntäminen.

Digitaalisessa tuotannossa on tärkeää vähentää energiankulutusta tietotekniikassa ja datankäytössä sekä tehdä yhteistyötä pilvipalveluiden kanssa luontovaikutusten vähentämiseksi.

Radiotuotannossa, studiotuotannossa ja muussa sisällöntuotannossa keskeisiä ovat kiertotalousratkaisut, jotka ottavat huomioon laitteiden, tilojen ja muiden resurssien ympäristövaikutukset.

Tiivistelmä

Media-ala ja graafinen teollisuus laajentavat ilmasto- ja ympäristövastuutyötään kohti luonnon monimuotoisuuden vahvistamista

Media-alan, kuten kaikkien alojen, on vähennettävä päästöjä ja edistettävä luontoposiitivisuutta. Media-ala ja graafinen teollisuus tunnistavat vastuunsa ja mahdollisuutensa ympäristökriisien aikakaudella. Siksi Medialiitto on yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa laatinut luontotiekartan. Työn on rahoittanut Media-alan tutkimussäätiö.

2021

Luontotiekartta on jatkoaskel vuonna 2021 laaditulle *Media-alan ympäristövaikutukset ja toimenpiteet kohti hiilineutraaliutta* -selvitykselle ja tiekartalle.

2025

Luontotiekartta laajentaa media-alan menestyksestä ilmasto-työtä huomioimaan media-alan vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen. Se yhdistää ilmasto- ja luontotoimet yhdeksi kokonaisuudeksi auttaen ympäristökriisien kokonaisvaltaisessa ratkaisemisessa.

Tiekartassa esitetään konkreettisia toimenpiteitä, miten alan yritykset voivat ottaa seuraavia askeleita ilmasto- ja luontotyösäännön, miten Medialiitto ja sen jäsenjärjestöt voivat tukea työtä ja miten alan yritykset voivat yhdessä tehdä kehitystyötä. Yritysten luontotoimien tulee perustua aitoon ymmärrykseen liiketoiminnan ja luonnon kytköksistä.

2030

Luontotavoitteena on, että luontoa vahvistavat toimet ovat arkea alalla. Toteutumista seurataan lähivuosina kyselyillä.

Ilmastotavoitteena on vuonna 2021 päätetyn mukaisesti lähes puolittaa kokonaispäästöt vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2025 tehdyn seurannan mukaan tämä on nykyisen kaltaisessa toimintaympäristössä saavutettavissa.

Sisältö

01. Luontotiekartan keskeiset asiat

Ilmastonmuutos ja luontokato on ratkaistava rinnakkain 6

Media-alan toiminta ympäristökriisien aikakaudella ... 8

Vastuullinen ja kilpailukykyinen liiketoiminta vahvistaa myös luontoa 10

Media-ala ja graafinen teollisuus laajentavat ilmasto- ja ympäristövastuutyötään kohti luonnon monimuotoisuuden vahvistamista 11

3 x 3 tekoa luontotyön aloittamiseksi 13

02. Media-alan päästövertailu 2019–2024 14

03. Luontotiekartta

Luontotyö ilmastotyön rinnalle ---- 19

Luontotiekartan rajaukset 21

Suomen media-alan ilmasto- ja luontotyön nykytila 23

Tiekartta konkreettisiin luontotoimiin 26

Esimerkkejä luontotyöstä media-alalla 41

04. Syventävää tietoa media-alasta ja luonnosta

Media-alan ja graafisen teollisuuden kytkökset luontoon 48

Toimintaympäristön muutokset kytkeytyvät luontotyöhön 54

05. Liitteet

Keskeiset käsitteet ja lyhenteet 63
Yrityksille hyödylliset havainnot media-alan hiilijalanjäljestä 65

Luontotiekartan keskeiset asiat

Ilmastomuutos ja luontokato on ratkaistava rinnakkain

Ilmastomuutos kiihdyttää luontokatoa, sillä se muuttaa elinoloja tavalla ja vauhdilla, johon lajit ja ekosysteemit eivät kykene sopeutumaan. Heikentynyt luonnon monimuotoisuus voimistaa ilmastomuutoksen vaikutuksia. Luonto muuttuu alttiimmaksi esimerkiksi äärimmäisille sääilmiöille.

Päästövähennysten eteen tehty työ on keskeistä myös luontokadon pysäyttämiseksi. [> Luontotyö ilmastotyön rinnalle](#)

Viisi luontokatoa kiihdyttävää ilmiötä

- Ilmastomuutos on yksi suurimmista luontokatoa aiheuttavista tekijöistä.
- Monet päästövähennyskeinot vahvistavat samalla luonnon monimuotoisuuden säilymistä.
- Joissain tapauksissa ilmastoratkaisut voivat kuitenkin kasvattaa esimerkiksi luonnonvarojen käyttöä tai saasteita.

Päästövähennystoimissa on huomioitava myös niiden muut vaikutukset luontoon, jotta kokonaisvaikutus tukee aidosti luonnon monimuotoisuutta.

> Luontotyö ilmastotyön rinnalle

Maan ja merten
käyttö

Saasteet

Luonnonvarojen
käyttö

Vieraslajit

Ilmastomuutos

Media-alan toiminta ympäristökriisien aikakaudella

Päästöjen vähentäminen

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi yhteiskuntaa ja liiketoimintaa suunnataan kohti nettonollapäästöjä. Globaalien tavoitteiden mukaan **globaali keskilämpötilan nousu pyritään rajaamaan 1,5 celciusasteeseen.**

Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen

Tavoitteena on toimia luontoposiitiivisesti, joka tarkoittaa, että luonnon tilaa parannetaan enemmän kuin sitä heikennetään. Globaalien tavoitteiden mukaan **luontokato tulisi pysäyttää vuoteen 2030 mennessä.**

Ilmastonmuutos ja luontokato ovat hyvinvointia ja yhteiskuntaa uhkaavia ympäristökriisejä, joiden pysäyttämiseksi on toimittava jokaisella alalla.

Media-alan yritysten on tunnistettava roolinsa: niiden on arvioitava luontoon ja ilmastoon liittyvät vaikutuksensa ja riskinsä sekä rakennettava kestävä, resilienttiä liiketoimintaa, joka vähentää haittoja ja lisää positiivisia vaikutuksia.

> *Ympäristökriisit koskettavat media-alaa*

Media-ala ja graafinen teollisuus edistävät luontotoimia

Media-ala tunnistaa roolinsa, vastuunsa ja mahdollisuutensa rakentaa vähähiilisempää ja luontopositiivista yhteiskuntaa. Mediatyhtiöt ovat keskeisiä yhteiskunnallisen tiedonvälityksen toimijoita. Vuoden 2025 Ilmasto- ja Luonto-barometrien mukaan

sekä luontokadon että ilmastomuutoksen vaikutukset näkyvät useimpien suomalaisten arjessa ja 72 prosenttia vastaajista on huolissaan Suomen luonnon tilasta. Vain 36 prosentin mielestä suomalaisten tietoisuus luontokadosta on riittävällä tasolla.

Media-ala ja graafinen teollisuus edistävät tietoisuutta ympäristökriiseistä ja luonnon monimuotoisuuden merkityksestä:

- Tarjoamalla luotettavaa tietoa tilanteesta ja ratkaisuista
- Tukemalla avointa keskustelua ilmasto- ja luontokadosta
- Valottamalla vaikutuksia yhteiskuntaan ja arkeen

Vastuullinen ja kilpailukykyinen liiketoiminta vahvistaa myös luontoa

Sidosryhmien odotukset luontotyön kehittämiselle kasvavat:

- Mediayhtiöiden vastuullisuussitoumukset ohjaavat median-kulutus päätöksiä
- Työntekijät hakevat merkityksellistä, vastuullista työtä
- Vastuullisuutta toiminnassaan korostavat kumppanit suosivat vastuullisia kanavia

Luontotyön kehittäminen tukee liiketoimintaa:

- Parantaa riskienhallintaa raaka-aineiden saatavuuden ja hinnan suhteen sekä kiristyvän sääntelyn osalta
- Auttaa löytämään sääntelyn tuomia uusia liiketoimintamahdollisuuksia
- Vahvistaa brändiä, kun yritykset toimeenpaneavat aitoja luontoratkaisuja esimerkiksi omissa kiinteistöissään ja arvoketjuissaan
- Tarjoaa aitoa sisältöä vastuullisuusviestintään

Johtajuus on keskeistä.

Yritysten tulee tunnistaa toimintansa luontoriippuvuudet, -vaikutukset, -riskit ja -mahdollisuudet. Tämä vaatii yrityksen johdon sitoutumista.

> Media-alan ja graafisen teollisuuden kytkökset luontoon.

Media-ala ja graafinen teollisuus laajentavat ilmasto- ja ympäristövastuutyötään kohti luonnon monimuotoisuuden vahvistamista

Media-alan ilmasto-tiekartta 2021

Medialiitto selvitti media-alan ja graafisen teollisuuden ympäristövastuuta vuonna 2021 ja laati tiekartan päästöjen vähentämiseksi, huomioiden suorat ja epäsuorat kasvihuonepäästöt. Tästä raportista löytyvät väliaikatulokset.

Ympäristövastuu

Media-alan ja graafisen teollisuuden yritykset ovat yksin ja yhdessä jo pitkään kehittäneet ympäristövastuutaan, esimerkiksi liittyen:

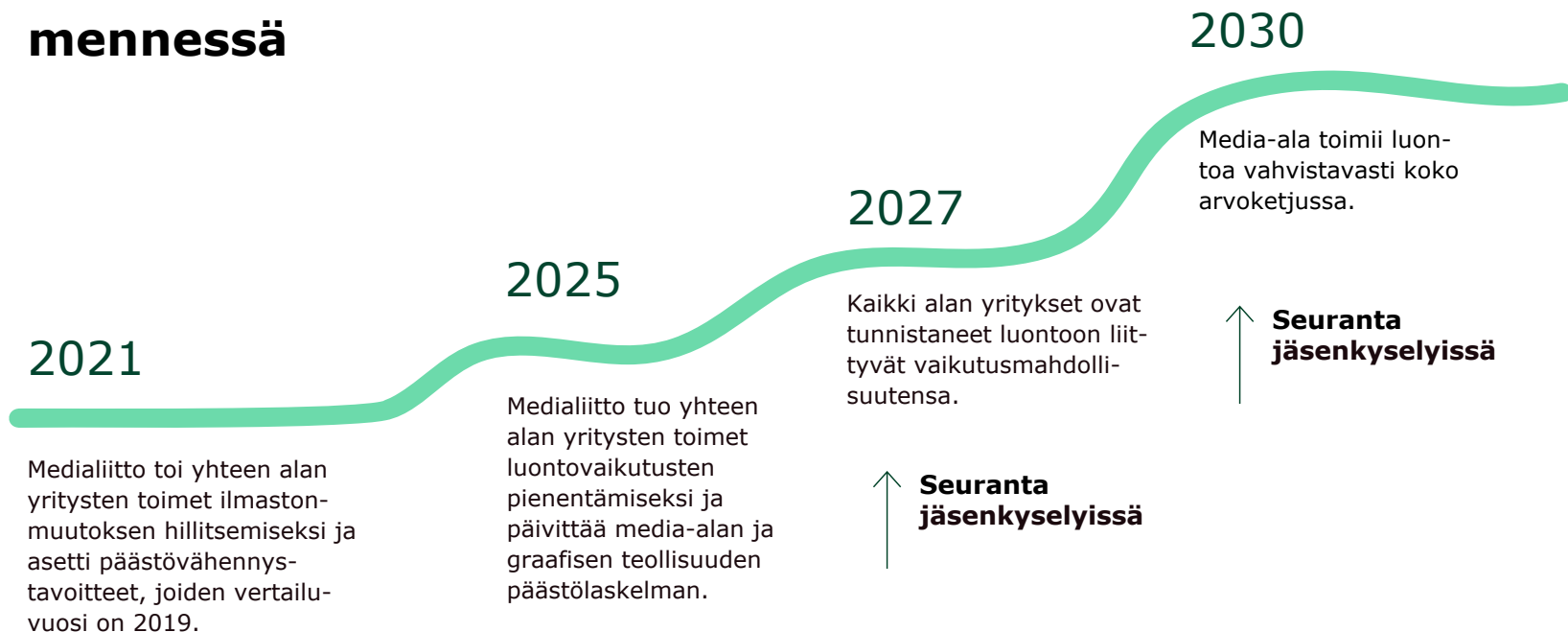
- Paperin vastuulliseen hankintaan
- Vedenkäyttöön
- Ilman, veden ja maaperän päästöihin

Luontotyö

Ilmasto- ja ympäristövastuuta käsitellään yhteisenä kokonaisuutena, jotta vaikutukset luontoon ovat aidosti positiivisia.

Tavoitteena on vähentää päästöjä koko arvoketjussa ja vahvistaa luonnon monimuotoisuutta vuoteen 2030 mennessä

3 x 3 tekoa luontotyön aloittamiseksi

Medialiitto ja jäsenjärjestöt

Järjestöillä on tärkeä rooli alan luontotyön ohjaamisessa. Rooliin kuuluu:

- Alan tavoitteiden ja sääntely-ympäristön seuraaminen
- Media-alan yritysten koulutus ja kannustaminen
- Keskustelualusta parhaiden käytäntöjen jakamiselle

Yritykset

Yritysten toimien tulee perustua ymmärrykseen liiketoiminnan ja luonnon kytköksistä. Tärkeimpiä toimenpiteitä:

- Yrityskohtaisten luontovaikutusten, -riippuvuuksien, -riskien ja -mahdollisuuksien arviointi
- Raaka-aineiden ja muiden materiaalien luontovaikutusten huomioiminen ilmastovaikutusten lisäksi
- Henkilöstön sitouttaminen ympäristötyöhön

Alan yritysten yhteinen kehitystyö

Monet luontotoimet hyötyvät alan yritysten yhteistyöstä. Vaikuttavia yhteistyöalueita:

- Sitoutuminen parhaiden käytäntöjen jakamiseen kilpailulainsäädännön puitteissa
- Standardointi luontoon liittyvistä vaatimuksista tavarantoimittajille
- Yhteisten käytäntöjen kehittämisen digitaalisen median elinkaarren hiilijalanjäljen laskentaan

Media-alan päästövertailu 2019–2024

Luontotiekartta rakentuu ilmastotiekartalle

Media-alan luontotiekartta on jatkoa vuonna 2021 laaditulle alan yhteiselle tiekartalle päästöjen vähentämiseksi.

Ilmastotiekartan keskiössä on media-alan ja graafisen teollisuuden vuonna 2021 päättämät päästövähennykset:

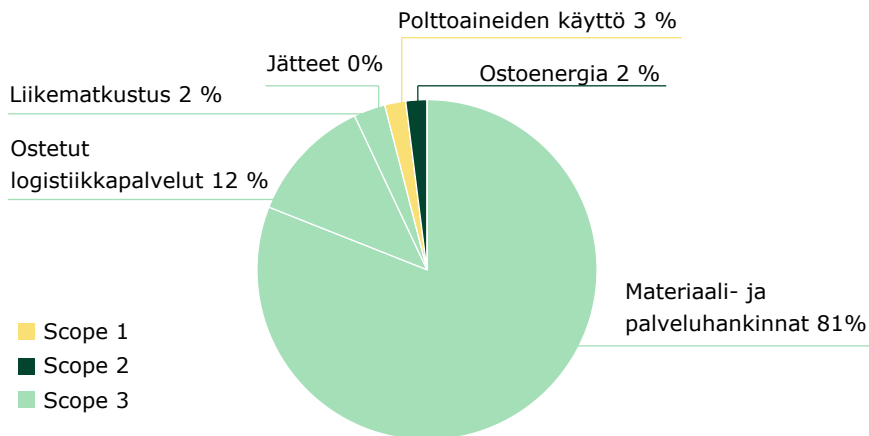
1. Media-ala ja graafinen teollisuus pyrkivät nollaamaan suoran vaikutusvallan alaisena olevat (Scope 1) ja ostetun energian epäsuorat (Scope 2) päästönsä vuoteen 2030 mennessä.
2. Hankintaketjun epäsuorien päästöjen (Scope 3) vähennystavoitteeksi asetettiin vuonna 2021 30 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.
 - Tämä tarkoittaa, että päästöjä vähennetään 30 prosenttia siitä, mitä ne olisivat vuonna 2030, ellei mitään toimenpiteitä tehtäisi. Vuoden 2019 tasoon nähden epäsuoria Scope 3 päästöjä vähennettäisiin -44 prosenttia. Kokonaispäästöjä puolestaan vähennettäisiin -48 prosenttia.

Alan hiilijalanjälki laskettiin vuonna 2021 vuoden 2019 päästötiedoista. Nyt laskenta on päivitetty vuoden 2024 päästötiedoilla.

Hiilijalanjälkilaskennan päivitys

Vuoden 2024 hiilijalanjälki on 363 800 tCO_{2e}

- Suorat päästöt (Scope 1) vastaa 3 prosenttia kokonaispäästöistä
- Ostoenergian epäsuorat päästöt (Scope 2) vastaa 2 prosenttia kokonaispäästöistä
- Loput 95 prosenttia syntyvät arvoketjuissa (Scope 3), etenkin materiaali- ja palveluhankinnoista

Vuoden 2024 päästölaskenta toteutettiin GHG protokollan mukaisesti huomioiden aiemmassa laskennassa mukaan otetut päästölähteet.

Päästötietoja kartoittava kysely lähetettiin 38 Medialiiton ja sen jäsenjärjestöjen jäsen-yritykselle. Televisio-, elokuva- ja tietokonepelialan yritykset rajattiin tarkastelun ulkopuolelle aiemman laskennan tavoin.

Vastauksia saatiin 11 yritykseltä, joiden liikevaihto edustaa 49 prosenttia Suomen media-alasta ja graafisesta teollisuudesta. Suhteessa Suomen media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten liikevaihdon jakautumiseen eri toimialoille, vastaajien otoksessa korostui kirjojen ja lehtien kustantaminen. Painotoiminta oli puolestaan hieman aliedustettuna. Vastaukset skaalattiin liikevaihdon perusteella edustamaan koko Suomen media-alaa ja graafista teollisuutta.

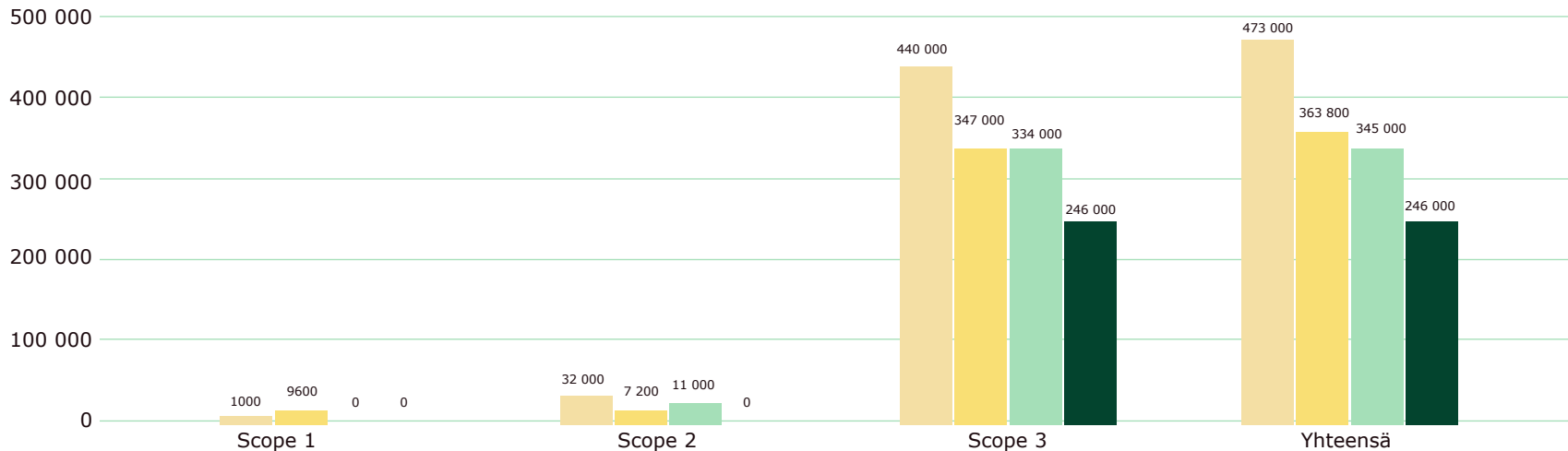
Kokonaispäästöt ovat vähentyneet vuodesta 2019

Päästöt ovat vähentyneet 109 000 t CO₂e vuosien 2019 ja 2024 välillä. Päästövähennys vastaa 23:a prosenttia kokonaispäästöistä. Päästöjen määrä on pienentynyt keskimäärin 5 prosenttia vuodessa, jos kehitys on ollut tasaista.

Vastaavalla päästökehityksellä vuonna 2021 ilmastotiekartassa asetetut vuoden 2025 ja 2030 kokonaispäästövähennykset on mahdollista saavuttaa nykyisen kaltaisessa toimintaympäristössä.

Kasvihuonekaasupäästöt, tCO₂e

2019 2024 2025 2030

Päästölähteiden välillä on eroja

Kokonaispäästöt ovat vähentyneet, mutta osa päästölähteistä on kasvanut. Ostoenergiaan, hankintoihin ja jätteisiin liittyvät päästöt ovat vähentyneet. Polttoaineisiin liittyvät suorat ja epäsuorat päästöt ovat puolestaan kasvaneet.

- **Ostoenergian puhdistuminen on ollut** tavoitteiden asettamisen yhteydessä määriteltyä **oletettua perusuraa suurempaa**. Suomessa kulutetun sähkön ominaispäästöt ovat vähentyneet voimakkaasti, mikä näkyy myös kaukolämmön ominaispäästöissä.
- **Merkittävimmät päästövähennykset ovat syntyneet materiaali- ja palveluhankintojen kautta.** Hankintojen päästöjä on saatu vähennettyä hyödyntämällä resursseja tehokkaasti omassa tuotannossa sekä kiinnittämällä huomiota käytettyihin materiaaleihin ja ostettuihin palveluihin. Resurssien tehokas käyttö ja kemikaalien välttäminen sekä vähentäminen näkyy myös jätteisiin liittyvien päästöjen vähentymisenä.
- **Polttoaineisiin liittyvät päästöt ovat kasvaneet**, mikä näkyy suorien Scope 1 -päästöjen kasvuna, mutta myös ostettujen logistiikkapalveluiden ja liikematkustuksen kautta. Polttoaineisiin liittyvien päästöjen kasvuun vaikuttaa polttoaineiden jakeluvälvoitteen aleneminen, eli polttoaineeseen lisättävän uusiutuvan polttoaineen osuuden vähentyminen. Logistiikkaan liittyvät päästöt kasvavat myös jaettavan materiaalin vähentymisen myötä, kun kuljetusajoneuvon päästöistä suurempi osuus lasketaan yhdelle tuotteelle.

Päästölähde	Muutos, t CO2e
Scope 1: Polttoaineet	8 600
Scope 2: Ostoenergia	–25 000
Scope 1 ja 2 päästöt yhteensä	–16 400
Scope 3: Materiaali- ja palveluhankinnat	–88 000
Scope 3: Ostetut logistiikkapalvelut	26 700
Scope 3: Vesi, kemikaali- ja jätteet	–34 200
Scope 3: Liikematkustus	2 500
Scope 3 päästöt yhteensä	–93 000
Kokonaispäästöt	–109 000

Lisäksi päästöihin vaikuttaa alan yhteenlaskettu liikevaihto. Päästölaskentaa varten kerättyjen tietojen mukaan **alan liikevaihto on pienentynyt vähemmän kuin alkuperäisissä päästötavoitteissa oletettiin.**

Luontotiekartta

Luontotyö ilmastotyön rinnalle

Ilmastomuutoksen vaikutukset tunnistetaan laajasti. Sään ääri-ilmiöt, kuten helleaallot, tulvat, kuivuudet ja myrskyt, ovat yleistyneet ja voimistuneet. 194 valtiota ja Euroopan unioni ovat sitoutuneet Pariisin ilmastositoumuksessa pysäyttämään ilmaston lämpenemisen mahdollisimman lähelle 1,5 astetta esiteolliseen aikaan verrattuna. Nykytoimilla olemme menossa kohti 2,7 astetta, korostaen toimien tärkeyttä.

Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen eli luontokato on tunnistettu maapalloa uhkaavana kriisinä ilmastomuutoksen rinnalla.

Luonnon monimuotoisuus

tarkoittaa ekosysteemien, eri lajien ja lajien sisäisen perimän rikkautta. Se mahdollistaa elinkelpoiset elinympäristöt ja niiden tarjoamat hyödyt, kuten puhtaan veden, pölytyksen ja ruoantuotannon, jotka ovat välttämättömiä ihmisten hyvinvoinnille.

Luontokato

tarkoittaa ihmistoiminnan aiheuttamaa luonnon monimuotoisuuden vähenemistä. Se ilmenee elinympäristöjen häviämisenä, pirstoutumisena ja pienentymisenä sekä geneettisen monimuotoisuuden kaventumisena. Nämä muutokset heikentävät elinympäristöjen tilaa ja lisäävät lajien uhanalaistumista ja sukupuuttoa.

Luontokadon pysäyttämiseen vuoteen 2030 mennessä on sitouduttu kansainvälisesti, EU:ssa sekä Suomessa. Tämän jälkeen tavoitteena on kääntää luonnon monimuotoisuus elpymisuralle. Media-alan luontotiekartta pyrkii tukemaan näitä tavoitteita.

Luontotiekartan rajaukset

Media-alalla ja graafisessa teollisuudessa toimii laaja joukko yrityksiä, jotka tuottavat ja jakelevat painettua ja digitaalista sisältöä sekä radio- ja tv-sisältöä. Tässä työssä keskitytään Medialiiton ja sen jäsenjärjestöihin kuuluvien yritysten julkaisutoimintaan sekä graafisen teollisuuden liiketoimintaan. Eli työssä ei ole syvennytty esimerkiksi mediayhtiöiden markkinapaikka- tai tv-ohjelmatoimintaan. Alan laajuuden ja moninaisuuden takia tuotantoprosesseja käsitellään kolmessa osassa yhdistäen prosessien ja luontovaikutusten samankaltaisuuksia.

Painotoiminta

Kattaa printtituotteiden valmistuksen, kuten sanoma- ja aikakauslehtien, kirjojen sekä muiden painotuotteiden tuotannon ja siihen liittyvät materiaalivalinnat.

Koskee yrityksiä näillä aloilla:

- Aikakausmedia
- Graafinen teollisuus
- Kirjat ja oppimateriaalit
- Uutismedia

Digituotanto

Sisältää tekstin, äänen ja videon sisällöntuotannon, aineistojen valmistamisen ja julkaisutoiminnan, jossa hyödynnetään digitaalisia järjestelmiä, palvelimia ja jakelukanavia painettujen tai puhtaasti digitaalisten medioiden julkaisemiseksi.

Koskee yrityksiä näillä aloilla:

- Aikakausmedia
- Graafinen teollisuus
- Kirjat ja oppimateriaalit
- Radiomedia
- Uutismedia

Radio- ja muu tuotanto

Käsittää radiolähetykset, studioissa tai kentällä tapahtuvan kuvaus- ja nauhoitustoiminnan, juttumatkat, lavastuksen sekä muun sisällöntuotannon, joka ei kuulu suoraan paino- tai digituotantoon.

Koskee yrityksiä näillä aloilla:

- Radiomedia

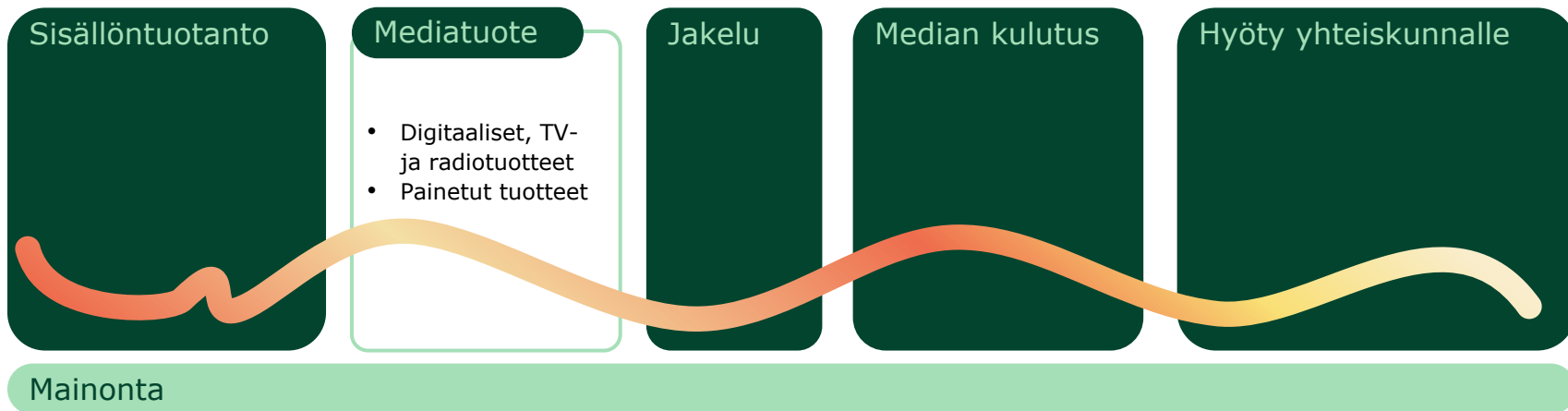
Sekä soveltuvien osin:

- Aikakausmedia
- Kirjat ja oppimateriaalit
- Uutismedia

Luontotyö kattaa koko arvoketjun

Julkaisutoiminnan arvoketjut koostuvat sisällön tuottamisesta, jakelusta ja median kulutuksesta. Media-ala vaikuttaa laajasti yhteiskuntaan, se tukee demokratiaa ja on kuluttajille merkityksellistä. Mainontaa tuotetaan yhteistyökumppaneilla tai mediayhtiöissä.

Luontotiekartassa huomioidaan luontoon liittyvät vaikutukset, riippuvuudet, riskit ja mahdollisuudet koko arvoketjussa. Mainontaa ei käsitellä erikseen. Mainonta kuitenkin nivoutuu koko arvoketjuun, joten luontotiekartta tarjoaa myös mainostoimintaan sovellettavia oppeja.

Suomen media-alan ja graafisen teollisuuden ilmasto- ja luontotyön nykytila

Media-alan ja graafisen teollisuuden ilmastoon ja luontoon liittyviä toimenpiteitä kartoitettiin kyselyllä Medialiiton jäsenyrityksille keväällä 2025. Kyselyyn vastanneet yritykset kattavat noin puolet media-alan liikevaihdosta ja kyselyyn vastasi jokaisen Medialiiton jäsenjärjestön edustajia. Tietoa luontotyöstä on täydennetty haastatteluilla.

Suomen media-alan ja graafisen teollisuuden ilmasto- ja luontotyön nykytila: Ilmasto

Media-alalla ja graafisessa teollisuudessa on tehty toimia suorien päästöjen vähentämiseksi ja resurssitehokkuuden parantamiseksi. Koko alan päästöt ovat laskeneet vuonna 2021 laaditun ilmastotiekartan mukaisesti.

Ottanut toimenpiteen käyttöön, % yrityksistä.

Suomen media-alan ja graafisen teollisuuden ilmasto- ja luontotyön nykytila: Luonto

Edelläkävijäyritykset tunnistavat yhä paremmin luonnon monimuotoisuuden ja liiketoiminnan yhteyden, mutta ymmärrys vaihtelee eri yritysten välillä.

	Luontoyhteys	Toimenpide
Energiankäyttö	Luonnonvarojen käyttö ja ilmastonmuutos	Päästövähennystoimet
Paperi	Yhteys metsäluontoon	Vastuulliset hankinnat
Materiaalit	Vaikutukset veteen, ilmaan, maaperään	Kiertotalousratkaisut

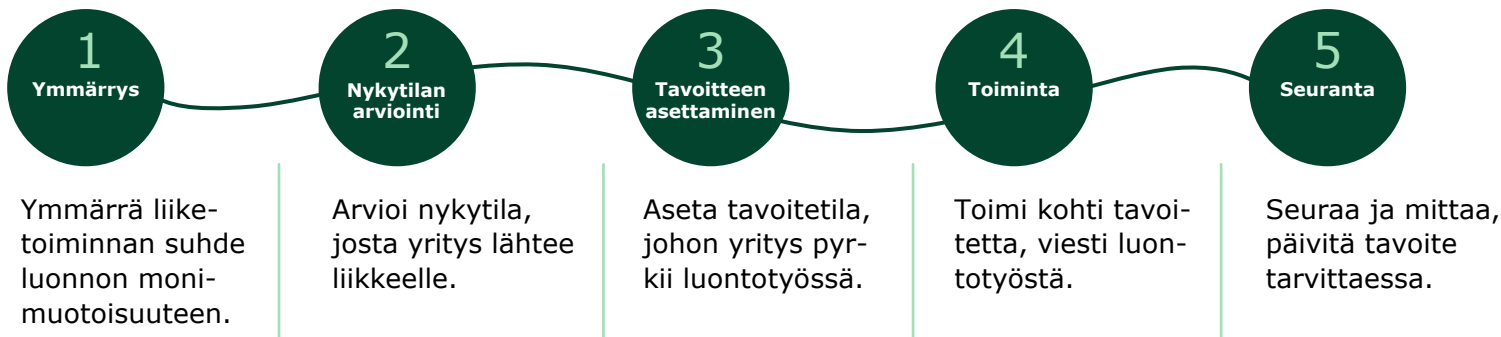
03.01. Tiekartta konkreettisiin luontotoimiin

Tieto ohjaa kohti tavoitetta

Luontotyö perustuu yrityksen **luontoriippuvuuksiin, -vaikutuksiin, -riskeihin ja -mahdollisuuksiin.**

Työn ohjaamiseksi on useita kansainvälisesti käytettyjä viitekehyksiä, jotka kuvaavat luontotyön askelia. Viitekehyksiä voi hyödyntää joustavasti: niiden avulla luontotyötä ei tarvitse rakentaa tyhjästä.

Ensin tulee ymmärtää, mikä luonnon monimuotoisuudessa on tärkeää liiketoiminnalle, luoda selkeä kuva nykytilanteesta ja asettaa tavoite. Myös ilmastotiekartan mukainen yrityksen tie päästövähennyksiin lähtee oman toiminnan vaikutusten ymmärtämisestä ja nykytilan laskemisesta.

1 Ymmärrys

2

3

4

5

Tavoite

Luontotyössä yritys ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen, yrityksen riippuvuuden luonnon monimuotoisuudesta, kuten raaka-aineista ja vedestä, sekä sen miten yrityksen liiketoiminta vaikuttaa luontoon. Rinnalla kulkevassa ilmastotyössä tavoitteena on yrityksen toiminnan arvoketjujen ja päästölähteiden kartoittaminen.

Tehtävä

- Ymmärrä sääntely- ja toimintaympäristö sekä se, miten luontotoimet tukevat arvонуontia.
- Käy läpi yrityksesi arvoketju vaihe vaiheelta ja tunnista ensin karkealla tasolla luontoriippuvuuksia ja -vaikutuksia. Aloita yrityksesi suorien luontovaikutusten arvioinnista (esim. omat päästöt tai omalla kiinteistöllä syntyvät vaikutukset). Tämän jälkeen arvioi välilliset, arvoketjussa syntyvät vaikutukset.
- Arvioi, voiko luonnon monimuotoisuuden hallinta tuoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia, kilpailuetua tai auttaa riskienhallinnassa.

Ydinkysymykset

- Millaisia luontovaikutuksia liiketoimintaan liittyy?
- Mitkä niistä ovat oleellisia?
- Kuinka riippuvaista yrityksen liiketoiminta on luonnosta?
- Millaisia riskejä liittyy siihen, että yritys ei käsittele lainkaan luonto- ja ilmastoasioita omassa toiminnassaan?
- Miten yritys hyötyy luontoriskien hallinnasta?
- Voiko yritys tai jokin sen tuote saada kilpailuetua luontotoimista?
- Mitkä ovat yrityksesi kannalta kriittiset raaka-aineet, joiden saatavuutta tai hintaa luontokato tai siihen liittyvä sääntely voi uhata?

1 Ymmärrys

2

3

4

5

Välineitä työhön

ENCORE (Exploring Natural Capital Opportunities, Risks and Exposure) on asiantuntija-arvioihin perustuva työkalu, joka auttaa yrityksiä ja sijoittajia hahmottamaan toimialakohtaisia luontovaikutuksia ja -riippuvuuksia. Työkalu arvioi myös tunnistettujen riippuvuuksien ja vaikutusten merkittävyyttä antaen ensimmäiset askeleet luontotyöhön.

SBTN Materiality Tool auttaa yrityksiä tunnistamaan alustavasti merkittävimmät ympäristövaikutukset toiminnassa ja arvoketjussa. Se yhdistää yrityksen taloudelliset toiminnot tieteellisesti arvioituihin luontopaineisiin ja tarjoaa suuntaantavan arvion siitä, mihin vaikutusalueisiin tulisi keskittyä tieteeseen perustuvien luontotavoitteiden asettamisessa.

WWF Biodiversity Risk Filter auttaa tunnistamaan ja arvioimaan luonnon monimuotoisuuteen liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia koko arvoketjussa. Työkalu on suunniteltu yritystasolla tehtävään seulontaan, jotta organisaatiot voivat tunnistaa ja priorisoida toimenpiteitä siellä, missä luonnon monimuotoisuuteen liittyvät riskit ja mahdollisuudet ovat merkittävimmät. Tavoitteena on vahvistaa liiketoiminnan resilienssiä ja edistää kestävää tulevaisuutta.

1 2 **Nykytilan arviointi** 3 4 5

Tavoite

Luontotyössä yrityksellä on selkeä ymmärrys siitä, mikä on sen luontoriippuvuuksien ja -vaikutusten nykytila ja mihin teemoihin luontotyössä kannattaa keskittyä. Yrityksellä on kokonaiskuva siitä, mitä toimia yritys jo tekee luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Ilmastotyössä tavoitteena on laskea omalle toiminnalle lähtötasoa kuvaava hiilijalanjälki. Hiilijalanjäljen jakautuminen eri päästölähteiden välillä auttaa kohdentamaan toimenpiteitä.

Tehtävä

- Selvitä oleelliseksi tunnistettujen luontovaikutusten tai niiden taustatekijöiden nykytila.
- Arvioi yrityksen vaikutusmahdollisuuksia, työntekijöiden osaamista ja johdon sitoutuneisuutta luontoteemoihin.
- Arvioi toiminnan suorat luontovaikutukset sekä toiminnan välilliset (arvoketjun) luontovaikutukset.
- Priorisoi luontoriippuvuudet, -vaikutukset, -riskit ja -mahdollisuudet koko arvoketjussa hyödyntäen viittä merkittävää luontokatoa kiihdyttävää tekijää.
- Kokoa yrityksessä jo tehtävät luonnon monimuotoisuuden tukemiseen liittyvät toimet.
- Arvioi myös toimialan nykytila ja peilaa toimintaasi siihen.

Ydinkysymykset

- Kuinka suuret yrityksen oleelliseksi tunnistetut luontovaikutukset ovat?
- Mihin ja miten yritys voi vaikuttaa?
- Millaisia toimenpiteitä yritys tekee jo?
- Kuinka suurta etua yritys saa luonnon monimuotoisuuden huomioimisesta?

1 2 **Nykytilan arviointi** 3 4 5

Välineitä työhön

[ClimateCalc](#) hiilijalanjälkilaskurin avulla voi laskea yrityksen sekä yksittäisten paino- ja pakkaus- tuotteiden ilmastovaikutuksia standardoidusti.

[ReDime-hankkeen](#) laskurin avulla voi arvioida digitaalisen sisäl-
lön ilmastovaikutuksia, sekä
erilaisten vähennystoimenpitei-
den merkittävyyttä.

[ResourceWatch](#) -karttapalvelun avulla voi arvioida kuinka suuri osuus hankinnoista, kuten pa-
perin valmistuksessa tarvitta-
vasta puusta, on peräisin luon-
non monimuotoisuuden kannal-
ta erityisen tärkeiltä alueilta.
Karttapalvelun avulla voi arvioi-
da myös esimerkiksi vesijääh-
dytystä tarvitsevien datakeskus-
ten sijoittumista vesierkeille
alueille. [The Book Chain Pro-
jectilla](#) on myös erityisesti pai-
notuotteille kehitettyjä arvioin-
tityökaluja.

Jotkut media-alan yhtiöt ovat
myös kehittäneet omia työkalu-
jaan. [Alma Median Hiilimittari](#) on
kehitetty mainoskampanjoiden
ilmastovaikutusten mittaami-
seksi. Myös [Sanoma](#) tulee vuo-
den 2025 aikana tarjoamaan
mainostajille selkeää dataa mai-
nonnan ilmastovaikutuksista.

Yrityksen jätteiden syntymisen,
kierrätysasteen sekä kemikaa-
lien käytön seurannalla voi vai-
kuttaa maaperän, ilmaston sekä
vesistöjen saastumiseen.

1 2 3 **Tavoitteen asettaminen** 4 5

Tavoite

Luontotyössä yrityksen johto, työntekijät, asiakkaat ja muut sidosryhmät tietävät mitä ja mihin mennessä luonnon vahvistamiseksi halutaan saavuttaa ja millaisia vaatimuksia tavoitteet asettavat arvoketjulle. Ilmastotyössä tavoitteena on asettaa kunnianhimoinen, mutta realistinen päästövähennystavoite. Välitavoitteet tukevat päästövähennystavoitteen saavuttamista.

Tehtävä

- Aseta nykytilatarkastelun perusteella tavoitetila, johon yritys pyrkii, huomioiden globaali, EU:n ja Suomen tavoite pysäyttää luontokato 2030 mennessä.
- Huomioi tavoitteen asetannassa suorien ja välillisten luontovaiikutusten hallinta ja aseta tarvittaessa näille omat alatavoitteet.
- Kartoita mitä toimia tavoitteiden saavuttaminen vaatii ja tee toimintasuunnitelma.
- Vie luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja ilmastonmuutoksen hillintä johtoryhmän ja hallituksen asialistalle ja osaksi muuta vastuullisuustyötä. Viesti työstä koko henkilöstölle.

Ydinkysymykset

- Millaiset resurssit tavoitetilan saavuttamiseksi on käytössä?
- Millaisilla määrällisillä ja laadullisilla mittareilla edistymistä kohti tavoitetilaa on mahdollista seurata?
- Mikä estää tavoitetilaan pääsyä?
- Mitä riskejä ilmenee, mikäli tavoitetta ei saavuteta?

1 2 3 **Tavoitteen asettaminen** 4 5

Välineitä työhön

Tavoitteen asetannassa on hyvä hyödyntää SMART-viitekehystä, jonka mukaan tavoitteiden tulee olla tarkkoja (Specific), mitattavia (Measurable), saavutettavissa olevia (Achievable), relevantteja (Relevant) ja aikaan sidottuja (Time-bound).

SBTN mahdollistaa tieteeseen perustuvien luontotavoitteiden asettamisen maankäytön, maan veden sekä meriveden näkökulmasta. Verkosto pohjautuu tieteeseen perustuvien ilmastotavoitteiden SBTi aloitteeseen. Tieteeseen perustuvat tavoitteet soveltuvat parhaiten luontotyössä jo pidemmällä oleville yrityksille.

Tavoite

Luontotyössä yrityksen asettaman tavoitetason saavuttamiseksi tehdään määrätietoisesti työtä muistaen, että työtä tulee priorisoida vaikuttavimpiin toimiin ja että jo pienemmillä toimilla voi olla innostava ja osallistava merkitys. Ilmastotyössä tavoitteena on priorisoitujen päästövähennystoimenpiteiden toteuttaminen.

Tehtävä

- Resursoi luontotyö tarpeelliselle tasolle yrityksessä.
- Hyödynnä ilmasto- ja luontotoimien synergiat.
- Priorisoi ja hyödynnä lievennyshierarkiaa omassa toiminnassa.
- Vähennä luontovaikutuksia arvoketjussa toimitajavalintojen kautta ja/tai yritä vaikuttaa toimitajien luontotavoitteisiin ja toimiin.

Ydinkysymykset

- Mitkä luontoa vahvistavat toimet syntyvät helposti toimintatapojen muokkauksilla?
- Mitkä toimet vaativat perusteellisempaa muutosta?
- Mitä toimia yritys voi tehdä yksin, ja mihin tarvitaan muita kumppaneita?
- Miten toimet tukevat liiketoiminnan kehittämistä pitkällä aikavälillä?

Välineitä työhön

Inspiraatiota luontotyöhön media-alalle löydät tämän luontotiekartan osiosta [> Esimerkkejä luontotyöstä media-alalla](#). Syvemmälle työssä voi päästä hyödyntämällä [SBTN:n toiminta-esimerkkejä](#), jotka jakavat toimet lievennyshierarkiaa mukailen välttä, vähennä, ennallista ja uudista -vaiheisiin.

Myös eri toimintaprosesseille on käytössä ohjeistuksia. Painotoinnin suunnittelun tueksi löytyy muun muassa kansainvälisen [Book Chain Projectin ohjekirja](#). Digitaalisen median toimintaehdotuksia on käyty läpi 2024 julkaistussa [Digitaalisen median ympäristövastuu-raportissa](#). Radio- ja muuhun tuotantoon voi hyödyntää APFI ry:n [Ekosettiä](#) ja muita [Avaus-projektin työkaluja](#).

1 2 3 4 5 **Seuranta ja jatkuva parantaminen**

Tavoite

Sekä luonto- että ilmastotyössä on tärkeää seurata, miten eteneminen sujuu. Ilmastotyössä on hyvä tehdä 1-2 vuoden välein hiilijalanjäljen laskenta. Jos tavoite ei näytä etenevän, kannattaa päätettyjen toimenpiteiden riittävyyttä arvioida uudelleen.

Tehtävä

- Kerää säännöllisesti tietoa tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuudesta ja edistymisestä kohti tavoitetilaa. Päivitä toimenpiteitä tarvittaessa ymmärryksen kasvaessa.
- Varmista, että luontotyö on aloitettu vaikuttavimmista toimista edeten kohti seuraavia toimia. Jokainen luontoteko vie kohti kestävämpää maailmaa.
- Raportoi ja viesti tavoitteista ja toimista sekä onnistumisista ja haasteista avoimesti.

Ydinkysymykset

- Millä aikavälillä tietoa luontovaikutuksista ja toimenpiteiden edistymisestä seurataan?
- Priorisoidaanko tiedonkeruuta joihinkin osiin yrityksen toimintoja tai arvoketjua?
- Miten tehdystä työstä viestitään sisäisesti ja ulkoisesti?

1 2 3 4 5 **Seuranta ja jatkuva parantaminen**

Välineitä työhön

Kun seuranta ja raportointi halutaan sovittaa kansainvälisiin vaatimuksiin, voidaan käyttää [Taskforce for Nature-related Financial Disclosures \(TNFD\)](#) -viitekehyksen [raportointisuosituksia](#). Suositukset sisältävät tätä työtä yksityiskohtaisempia ohjeistuksia luontotyön hallintaan, vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamiseen ja hallintaan sekä tavoitteisiin.

EU:n vastuullisuusraportointidirektiivin [raportointistandardin](#) [luonnon monimuotoisuus-osio](#) (ESRS E4) käsittelee tässä työssä käsiteltyjä askelia. Jos raportointi on yritykselle nyt tai tulevaisuudessa ajankohtaista, voidaan tätä tiekarttaa käyttää ohjenuorana olennaisten seurantatietojen tunnistamisessa ja perustelemissa.

Medialiitto alan luontotoimien tukijana

Medialiitto ja sen jäsenjärjestöt vahvistavat luontoa luontotiekartan ja sen askelmerkkien avulla.

1

Ymmärrys

Luontotiekartta-projekti lisää ymmärrystä luonnon monimuotoisuuden merkityksestä sekä havainnollistaa media-alan luontoriippuvuusia ja -vaikutuksia, jotka peilautuvat yrityksille luontoriskeinä tai uusina mahdollisuuksina. Medialiitto ja sen jäsenjärjestöt haluavat tiekartan myötä kannustaa alan yrityksiä kartoittamaan tarkemmin omia luontoriippuvuuksiaan, -vaikutuksiaan, -riskejään ja -mahdollisuuksiaan. Medialiitto järjestää yrityksille luontotiekartan hyödyntämiseen liittyviä koulutuksia.

2

Nykytilan arviointi

Tiekartta auttaa yrityksiä tunnistamaan merkittävimpiä luontovaikutuksia ja -riippuvuuksia sekä yritysten vaikutusmahdollisuuksia niihin. Medialiitto seuraa alan päästövähennystavoitteen saavuttamista.

3

Tavoite

Media-ala ja graafinen teollisuus toimivat luonnon monimuotoisuutta vahvistavasti koko arvoketjussaan.

4

Toiminta

Medialiitto tukee jäsenyrityksiään luontotyössä esimerkiksi jakamalla tietoa ja parhaita käytäntöjä. Medialiitto toimii myös yhteistyön edistäjänä keskittyen erityisesti vaikuttavimmiksi todettuihin luontotoimiin.

5

Seuranta

Medialiitto seuraa toimialan sitoutuneisuutta sekä toimenpiteiden toteuttamista esimerkiksi jäsenkyselyissä. Tiekarttaa päivitetään tarvittaessa, erityisesti, jos sääntelyssä tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Lievennyshierarkia auttaa toimien priorisoinnissa

Lievennyshiearkiassa periaatteena on ensisijaisesti luontohaittojen välttäminen ja minimointi sekä luonnon ennallistaminen. Jäljelle jääneet haitat tulisi hyvittää. Lievennyshierarkiaa noudattamalla saavutetaan suurimmat positiiviset hyödyt luonnolle.

Media-alan ja graafisen teollisuuden suurimmat luontovaikutukset liittyvät epäsuoriin päästöihin, erityisesti hankinnoissa. Alan vaikuttavimmat luontotoimet keskittyvät näiden hallintaan.

Parantavia toimenpiteitä voi tehdä mahdollisuuksien mukaan omalla kiinteistöllä tai rahoittamalla esimerkiksi ennallistamistoimia siellä, missä vaikutukset arvoketjussa tapahtuvat.

Lievennyshierarkia

Lievennyshierarkia auttaa myös luontotoimista viestittäessä. Perustelemalla, mihin osaan hierarkiaa yrityksesi toimet liittyvät ja miksi näihin toimiin on päädytty, voit varmistaa että esittämäsi tieto luontotoimista on tarkoituksenmukaista ja luotettavaa.

Luonnon tila ei heikkene

Luontohaittoja voi välttää ja vähentää monessa arvoketjun vaiheessa

Yritys voi tunnistaa sekä suoraan ohjattavia toimintamalleja että niitä, joihin se voi vaikuttaa epäsuorasti esimerkiksi yhteistyön, neuvottelun, kannustimien tai esimerkin avulla. Näitä ovat esimerkiksi:

Sisällöntuotanto

Suora vaikutuspiiri

Materiaalivalinnat, teknologian hyödyntäminen ja omien kiinteistöjen käyttö

Epäsuora vaikutuspiiri

Alihankintaketjujen ja alan vastuullisuuskäytännöt

Jakelu

Suora vaikutuspiiri

Omat jakelukanavat ja logistiikkahankinnat (vrt. globaalit toimijat digimediassa)

Epäsuora vaikutuspiiri

Asiakkaiden digitaalisen mainonnan ja seurantamekanismien hallinta

Median kulutus

Suora vaikutuspiiri

Printtituotteiden makulointi- ja takaisinkeruutoimet

Epäsuora vaikutuspiiri

Asiakkaiden mediakulutustavat saatavilla olevien kulutus- ja päästötietojen perusteella

03.02. Esimerkkejä luontotyöstä media-alalla

Luonnon vahvistaminen ilmastotoimien avulla

Media-alan ilmastotiekartassa (2021) esitettiin yhdeksän toimenpidettä suorien ja epäsuorien päästöjen vähentämiseksi. Ilmasto- ja luontotoimien nykytilan arvioinnin yhteydessä kartoitettiin, miten toimenpiteitä on pantu käytäntöön.

Toimenpiteet suorien päästöjen vähentämiseen

1. Hanki uusiutuvaa sähköä ja lämpöä
2. Mitoita tilojen ja energian käyttö fiksusti
3. Matkusta harkiten ja vähäpäästöisemmin
4. Vie uusiutuva energia osaksi toimitilojen vuokrasopimuksia
5. Valitse päästötön autojen ja koneiden käyttövoima

Toimenpiteet epäsuorien päästöjen vähentämiseen

6. Laadi vastuullisen hankinnan ohjeet ja aseta hankintakriteerit
7. Tuota itse energiaa ilmaston kannalta kestävillä ratkaisuilla
8. Kehitä tuotannon resurssitehokkuutta
9. Kehitä vähähiilisempiä toimitapoja yhdessä toimitusketjun kumppaneiden kanssa

Päästövähennystoimenpiteissä tulisi huomioida myös mahdollisuudet luontovaikutusten pienentämiseksi. Vähähiilisiä ratkaisuja valittaessa on ensisijaista, etteivät ratkaisut lisää merkittävästi luontokatoa muilla tavoilla, kuten luonnonvarojen käyttöä tai saasteita lisäämällä. Luonnon monimuotoisuuden näkökulmia suositellaan sisällytettäväksi etenkin toimenpiteisiin 6 ja 9.

6. Laadi vastuullisen hankinnan ohjeet ja aseta hankintakriteerit

Päästövähennystoimien lisäksi tulee edellyttää luontovaikutusten arviointia ja haittojen vähentämistä lievennyshierarkian mukaisesti. Vaikutuksia lajeihin ja ekosysteemeihin ei välttämättä ole vielä voitu laskea, mutta niiden huomiointi edistää ymmärrystä ja vastuullisia toimintatapoja.

9. Kehitä vähähiilisempiä ja luontoa vahvistavia toimintatapoja yhdessä toimitusketjun kumppaneiden kanssa

Yhteistyötä kehittäessä sekä ilmasto- että luontovaikutusten hallintaa tulee kehittää käsi kädessä. (ks. seuraava sivu)

Luonto sisäisessä ja ulkoisessa sidosryhmätyöskentelyssä

Sisäiset sidosryhmät **Riippumattoman tiedon jakaminen ympäristökriiseistä**

Ilmastonmuutos ja luontokato ovat monimutkaisia ja osin näkymättömiä kriisejä, joita voi olla vaikea hahmottaa arjessa. Niihin liittyy myös informaatiovaikuttamista, harhaanjohtavaa viestintää ja tarkoituksellista epävarmuuden lisäämistä. Media-alan yritysten on tärkeää varmistaa, että koko henkilöstö pystyy edistämään riippumatonta, faktoihin perustuvaa toimintaa ja päätöksentekoa ympäristökriiseihin ja vastuullisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Ulkoiset sidosryhmät **Arvoketjujen luontovaikutusten hallinta**

Vähähiilisten ja luontoa vahvistavien toimintatapojen kehittäminen läpi arvoketjujen vaatii useiden toimijoiden yhteistä työtä. Esimerkiksi printti- ja digimediassa keskeiset haasteet ja toimijat eroavat. Yhteistyö tukee koko alan luontotyön kehittämistä. Medialiitolla voi olla erityinen rooli fasilitoimassa useiden toimijoiden yhteistyötä vaikutuksen vahvistamiseksi.

Media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten mahdollisia toimia

- Vastuuhenkilö tai -ryhmä, joka tukee ilmasto- ja luontotiedon perusteellista ymmärrystä eri toimenkuissa
- Läpileikkaava osaamisen lisääminen kestävästä journalismista ja sen johtamisesta, kuten [*Sustainable Journalism Partnership*](#) resurssit
- Yhteistyö muiden mediayhtiöiden, tavarantoimittajien ja metsäalan toimijoiden kanssa liittyen paperihankintojen ilmasto- ja luontovaikutusten tiedonkeruuseen ja hallintaan
- Media-alan yhteisten käytäntöjen kehittäminen digitaalisen median elinkaaren hiilijalanjäljen laskentaan, keskittyen etenkin rajauksiin Scope 3 -päästöissä

Luontotyötä eri tuotantoprosesseissa

Painotuotanto **Sertifioinnit**

FSC-sertifointi kotimaisten ja ulkomaisten paperituotteiden hankinnassa. Metsäkatoasetus velvoittaa painotalot ja kustantajat varmistamaan ettei tuote lisää metsäkatoa.

Painotuotanto **Kiertotalous**

Kiertotalouden liiketoimintamallien kehittäminen arvoketjun alku- ja loppuvaiheessa voi luoda merkittäviä positiivisia vaikutuksia.

Radio- ja muu tuotanto **Kiertotalous**

Soveltamalla kiertotalouden toimintamalleja voidaan vähentää etenkin laitteiston, tilojen käytön ja muiden materiaalien energia- ja luonnonvarapaineita.

Media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten mahdollisia toimia

- FSC-sertifioitujen paperituotteiden hankinta
- Painotuotteiden suunnittelu siten, että tuote voidaan helposti purkaa ja osat kierrättää
- Painosmäärien ja -menetelmien optimointi siten, että hukka minimoidaan
- Tuotannon ja laitteiston pitkäikäisyys, korjattavuus, jakaminen ja uudelleenkäyttö
- Yhteistyöhön perustuvat resurssitehokkaat logistiikkapalvelut

Luontotyötä eri tuotantoprosesseissa

Digituotanto **Sisällön valmistelu**

Mediayritykset voivat hallita oman sisällöntuotantonsa ympäristökuormitusta tehostamalla tietotekniikan prosesseja.

Digituotanto **Mediatuotteet**

Mediayritykset voivat hallita digimediatuotteidensa kulutuksen ympäristökuormitusta pyrkimällä pienentämään oman sekä yhteistyökumppaneiden sisällön datamäärää.

Media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten mahdollisia toimia

- Energiatehokkaan IT:n ja koodauksen hyödyntäminen ja kehittäminen, kuten kevyet editointiprosessit ja tiedostokokojen optimointi
- Tiedonhallinta, joka välttää turhan tiedon keräämistä ja varastoinnista esimerkiksi säännöllisen siivouksen avulla
- Media- ja mainosisällön ulkoasun yksinkertaistaminen
- Harkitsemalla, milloin on ympäristövaikutuksen huomioiden parasta käyttää tekstiä, videota tai kuvia
- Automaattisen videon ja audion käynnistymisen esto

Syventävää tietoa media-alasta ja luonnosta

Ympäristökriisit koskettavat media-alaa ja graafista teollisuutta

Luonto tarjoaa hyötyjä, joihin kaikki ihmisten ja yritysten toiminta pohjautuu

Luonnon tuottamat hyödyt eli ekosysteemipalvelut jaetaan kolmeen ryhmään riippuen siitä, miten niitä voidaan hyödyntää. Tuotantopalvelut ovat aineellisia hyötyjä, joita käytämme suoraan jokapäiväisessä elämässä ja tuotannossa. Sääntely- ja ylläpitopalvelut ovat sellaisia aineellisia ja aineettomia hyötyjä, jotka mahdollistavat ihmisten ja yritysten toiminnan jatkuvuuden. Nämä voivat olla aineellisia ja aineettomia hyötyjä. Kulttuuripalvelut ovat sellaisia aineettomia hyötyjä, jotka tukevat ihmisten henkistä hyvinvointia.

Ilmaston ja luonnon tasapaino on tärkeää koko yhteiskunnan ja media-alan elinvoimalle

Yritysten menestys ja kansantalouksien vakaus ovat riippuvaisia luonnon tarjoamista palveluista. Maailman talousfoorumin (WEF) mukaan yli puolet maailman bruttokansantuotteesta on vähintään kohtalaisesti riippuvaisia luonnosta ja sen palveluista. Luontokato ja ilmastomuutos uhkaavat luonnon lisäksi myös taloudellista toimintaa ja markkinoiden vakautta.

Luontokato kiihtyy uhaten yhteiskunnan vakautta

Suurelta osin ihmisen toiminnasta johtuen selkärankaisten

villieläinten kannat ovat kutistuneet jopa 73 prosenttia viimeisen 50 vuoden aikana. Suomen lajeista 11,9 prosenttia on uhanalaisia, ja yli kolmannes uhanalaisista lajeista asuu metsissä. Ilmastomuutoksen tuomat ääri-ilmiöt ja pysyvät muutokset elinoloissa vauhdittavat kriisiä. Vuosi 2024 oli globaalisti kuumin vuosi mittaushistorian aikana ja ensimmäinen vuosi, jolloin peruuttamattomien

vaikutusten kriittinen 1,5 asteen nousu esiteolliseen tasoon verrattuna ylitettiin. Toimia siis tarvitaan. Ekologiset kriisit, kuten ilmastomuutos ja luontokato lisäävät talouden epävarmuutta. Ne vaikuttavat yritysten toimintaan ja voivat nostaa tuotantokustannuksia. Lisäksi ne voivat heikentää kuluttajien ostovoimaa ja murentaa luottamusta talouden kasvuun.

Tuotantopalvelut

Ruoka
Makea vesi
Puhdas ilma

Sääntely- ja ylläpitopalvelut

Tulvien hallinta
Ilmaston sääntely
Veden puhdistus

Maaperän muodostus
Ravinteiden kierto
Fotosynteesi

Kulttuuripalvelut

Virkistys
Esteettisyys
Inspiraatio

04.01. Media-alan ja graafisen teollisuuden kytkökset luontoon

Liiketoiminta on aina yhteydessä luontoon

Yritysten ja luonnon välillä vallitsee niin sanottu kaksoisolennaisuus, jonka avulla voidaan hahmottaa moninaisia kytköksiä luontoon. Yhtäältä yritykset ovat *riippuvaisia* luonnosta ja toisaalta niiden toiminta *vaikuttaa* luontoon. Esimerkiksi printtimedia on riippuvainen paperiraaka-aineesta ja toisaalta paperin hankinta vaikuttaa luontoon. Vaikutukset voivat olla negatiivisia, eli lisätä paineita luonnolle, tai positiivisia, eli vähentää paineita luonnolle.

Luontoriippuvuudet ja -vaikutukset aiheuttavat yrityksille *luontoriskejä*, jotka liittyvät esimerkiksi raaka-aineiden saatavuuteen, hintavaihteluihin, toimintavarmuuteen tai tulevaan sääntelyyn. Luontoriskit voivat olla myös systeemisiä, eli laajalaisia toimintaympäristöä muuttavia riskejä, kuten ilmastonmuutoksen ja luontokadon vaikutukset yhteiskuntien vakauteen, infrastruktuuriin ja markkinoihin. Luontovaikutusten huomiotta jättäminen voi olla maineriski, jos toiminta heikentää luotta-

musta tai altistaa kriittiselle julkiselle keskustelulle.

Toisaalta riskien haltuunotto, ja luontotoimet laajemmaltikin, voivat tuoda uusia mahdollisuuksia. Yritysten luontoriippuvuudet ja -vaikutukset tulee siis ymmärtää riskien minimoimiseksi ja mahdollisuuksien maksimoimiseksi.

Luontovaikutukset muodostuvat viidestä suorasta tekijästä

Luontokatoa merkittävästi aiheuttavia tekijöitä on tunnistettu viisi. Media-alan ja graafisen teollisuuden toiminta on suoraan tai epäsuoraan kytköksissä jokaiseen näistä.

Ilmastonmuutos

Elinolojen muutokset, joihin lajit eivät pysty sopeutumaan. Media-alalla liittyy esimerkiksi sähkönkulutuksen, kuljetusten ja jakelun, liikkumisen sekä tuotannon päästöihin.

Maan ja merten käyttö

Ihmisen viemä tila luonnolta: maatalous, teollisuus, yhdyskuntien rakentaminen ja infrastruktuuri. Media-alalla liittyy esimerkiksi puun käytön vaikutuksiin metsäluontoon ja toimitilojen sekä datakeskusten maankäyttöön.

Luonnonvarojen käyttö

Raaka-aineiden hankinnan vaikutukset paikalliseen luontoon. Media-alalla liittyy esimerkiksi laitteiston mineraaleihin, puuraaka-aineeseen ja vedenkulutukseen.

Saasteet

Ilmansaasteet sekä saasteet maaperään ja vesistöihin. Media-alalla liittyy esimerkiksi painotuotannon kemikaalien vaikutuksiin maaperän ja vesistön happamoitumiselle.

Vieraslajit

Uusien lajien leviäminen ympäristöihin, jossa ne haittaavat alkuperäislajeja. Media-alalla liittyy esimerkiksi kansainvälisten kuljetusten levittämiin kasvi- ja eläinlajeihin.

Suurin vaikutus media-alalla. Koskee kaikkia tuotanto-
prosesseja.

Merkittäviä vaikutuksia media-
alalla. Koskee alan tuotanto-
prosesseja eri tavoin.

Pienempi merkitys media-
alalla. Koskee lähinnä kulje-
tukseen liittyviä toimintoja
sekä yritysten omia kiinteistöjä.

Energian ja elektroniikan luontovaikutukset näkyvät kaikissa arvoketjuissa

Julkaisutoiminnan arvoketjujen luontovaikutuksia- ja riippuvuuksia voidaan tunnistaa tarkastelemalla toiminnan kytköksiä luontokatoa aiheuttaviin tekijöihin arvoketjun eri vaiheissa. Kaikenlaisessa

julkaisutoiminnassa on olennaista huomioida, että erityisesti elektroniikkalaitteiden ja energian käyttö aiheuttavat merkittäviä luontovaikutuksia. Painotuo-
tannossa puolestaan myös paperiraaka-

aineen hankinnalla on merkittävä vaikutus luontokatoon. Muita merkittäviä tekijöitä sekä eri tuotantoprosessien kytköksiä energiaan ja elektroniikkaan on käsitelty seuraavalla sivulla.

Energia

Suurin energiaan liittyvä vaikutus on energiankäytön kasvihuonekaasupäästöt. Kaikki arvoketjun vaiheet, joissa tarvitaan energiaa, lisäävät päästöjä. Uusiutuvan energian avulla kasvihuonekaasupäästöjä voidaan karsia.

Riippumatta energian alkuperästä, tuotanto edellyttää luonnonvaroja kuten harvinaisia maametalleja edellyttäviä voimaloita ja laitteita, maan- ja merten käyttöä muokkaavaa infraa ja toimitiloja, laitteiston huoltoon ja ylläpitoon liittyvää matkustamista ja rakentamisen aikaista paikallista pöly-, melu- ja saastehaittaa.

Elektroniikka

Elektroniikan merkittävimmät luontovaikutukset liittyvät tuotannossa käytettyihin kaivannaisiin.

Harvinaisten maametallien, jalometallien, kuparin, koboltin ja litiumin käyttö elektroniikkalaitteissa kiihdyttää niiden globaalia kysyntää. Erilaisten kaivannaisten louhinnalla on merkittäviä paikallisia vedenkulutukseen, maankäyttöön ja saasteisiin liittyviä vaikutuksia.

Elektroniikka tarvitsee myös energiaa toimiakseen.

Luontotyötä eri tuotantoprosesseissa

Tällä sivulla on esitetty kolmen tuotantoprosessin luontovaikutuksia luontokadon ajureiden sekä energia- ja elektroniikka-arvoketjujen kytkösten kautta.

- Energia
- Elektroniikka
- Luontovaikutuksen tekijä

	Painot tuotanto	Digituotanto	Radiotuotanto ja muu tuotanto
Sisällöntuotanto	- Paperintuotannon ja painamisen energiankulutus - Paperin raaka-aineiden tuotannon edellyttämät metsähakkuut - Paperin- ja painotuotannossa käytettyjen kemikaalien mahdolliset vaikutukset maanperään ja vesistöihin 	- Sisällöntuotannon ja suunnittelun energiankulutus - Sisällöntuotannon ja suunnittelun laitteiden raaka-aineet	- Kuvas- ja nauhoitustoiminnan sekä matkustamisen energiankulutus - Tuotannossa käytetyt materiaalit, kuten rekvisiitta
Jakelu	- Kuljetusten ja varastoinnin energiankulutus - Tuotteiden varastointi ennen myyntiä Logistiikka - Kuljetusten pienhiukkaset ja ilmasaasteet - Kuljetuskaluston raaka-aineet - Kuljetusten mukana leviävät lajit 	- Tiedon pilvipalveluissa varastoinnin ja siirron energiankulutus - Palvelinsalien tuotannon raaka-aineet - Palvelinsalien jäädytyksen vedenkäyttö 	- Tiedon varastoinnin energiankulutus - FM-lähettimien maankäyttö - FM-lähettimien raaka-aineet
Median kulutus	Painotuotteet eivät luo lisävaikutuksia kuluttaessa, mutta kierrätys ja uudelleenkierrätys voivat pienentää koko elinkaaren vaikutuksia.	- Kuluttajien laitteiden energiankulutus - Kuluttajien laitteiden valmistus	- Radiolaitteiden energiankulutus - Radiolaitteiden valmistus
Yhteiskunta	Media-alan yhteiskunnallinen rooli vaikuttaa epäsuorasti luontoon: sisällöt voivat lisätä ymmärrystä luonnon tilasta ja edistää rakentavaa keskustelua, mikä osaltaan tukee kestävästä kehityksestä. Median välittämä tieto ja näkökulmat muovaavat yhteiskunnallista ilmapiiriä ja päätöksentekoa edellytyksiä myös luontokysymyksissä.		

Kiertotalous vähentää luonnonvarojen käyttöä,

perusajatuksena on luonnonvarojen kierrossa pito mahdollisimman pitkään.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jokaisessa vaiheessa harkitaan tarkoin, mitä materiaaleja todella tarvitaan, miten niiden käyttöikä voidaan pidentää ja miten ne voidaan saada kiertoon elinkaarensa loppuksi.

04.02. Toimintaympäristön muutokset ovat sidoksissa luontotyöhön

Toimintaympäristö vaikuttaa toimintamahdollisuuksiin

Ympäristökriisien syvenemisen ohella media-alaa muovaavat useat yhteiskunnalliset ja teknologiset trendit, jotka vaikuttavat markkinoiden kehitykseen ja median kulutustottumuksiin. Nämä vaikuttavat myös yritysten edellytyksiin tehdä ja kehittää luontotyötään. Digitalisaatiota ja tekoälyä sekä luontosääntelyä käsitellään seuraavilla sivuilla.

1. Digitalisaatio & tekoäly

Teknologinen murros, erityisesti tekoälyn ja generatiivisten teknologioiden nopea kehitys, muuttaa radikaalisti median tuotantoa, jakelua ja kulutusta. Samalla se nostaa esiin uusia ympäristövaikutuksia, kuten datankäsittelyn energiankulutuksen.

2. Luontosääntely

Luontokadon torjumiseksi laadittu sääntely tiukkenee kansallisesti ja kansainvälisesti. Tämä luo uusia velvoitteita yrityksille ja vaikuttaa suoraan siihen, miten luontovaikutuksia on hallittava ja raportoitava. Median toimijoille tämä voi tarkoittaa sekä riskejä että mahdollisuuksia kehittää uutta osaamista ja viestintää luonnon monimuotoisuudesta.

Lisäksi toimintaympäristöön vaikuttavat:

Mainonnan kansainvälistyminen

Kun digitaalinen mainonta on suurten teknologiayhtiöiden, kuten Googlen ja Metan hallussa, on paikallisten luontovaikutusten selvittäminen vaikeaa – tiedot esimerkiksi energiankulutuksesta eivät ole saatavilla.

Dis- ja misinformaatio

Ilmasto- ja luontoaiheisiin kohdistuu yhä enemmän tarkoituksellista harhaanjohtamista. Generatiivinen tekoäly mahdollistaa uskottavan väärän sisällön tuottamisen. Luotettava ja vastuullinen media on keskeisessä roolissa ehkäisemässä virheellisen tiedon leviämistä.

Esimerkkejä muutoksesta: 1. Digitalisaatio

Median tuotanto ja sisältö digitalisoituvat ja se siirtää ympäristövaikutusten painopistettä ilmastovaikutuksiin. Painamiseen ja raaka-aineisiin liittyviä päästöjä vältetään, mutta digitaalisten sisältöjen ilmastovaikutukset voivat kasvaa suhteessa suuremmaksi esimerkiksi suurten tiedostokokojen ja jakelumäärien myötä.

Lue lisää: [Redime - tiekartta kohti resurssiviisasta digitaalista mediaa \(2024\)](#), [Digitaalisen media ympäristövastuu -raportti \(2024\)](#), [Media-alan ympäristövaikutukset ja toimenpiteet kohti hiilineutraaliutta osio 6: "Digitalisaatio ja ympäristövastuu" \(2021\)](#)

Sisällöntuotanto

- Videosisällön osuus verkkosisällöstä kasvaa

Jakelu

- Digitaalisen median osuus kokonaisjakelusta kasvaa
- Samaa sisältöä muokataan lähes reaaliajassa eri kanaviin ja jakelumuotoihin (liquid content)

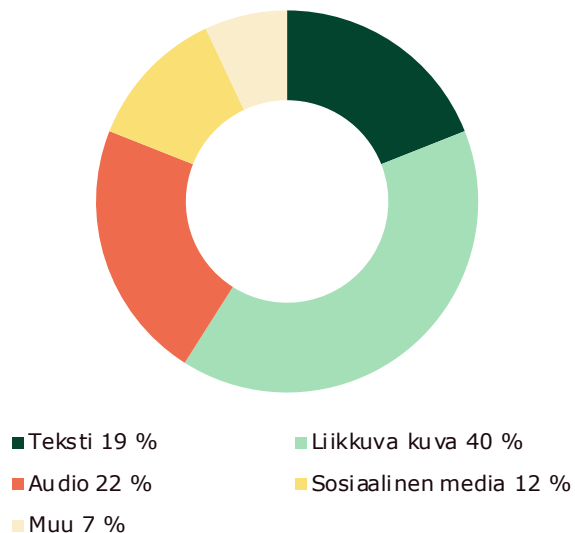
Median kulutus

- Asiakkaat kuluttavat media-sisältöä yhä enemmän omilta internettiin yhdistetyiltä älylaitteiltaan

Esimerkkejä muutoksesta: 1. Digitalisaatio

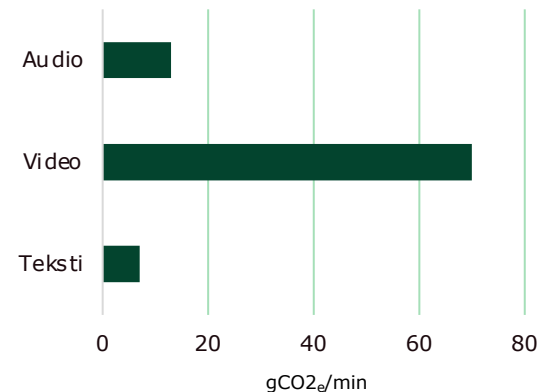
Mediaa kulutettiin vuonna 2023 keskimäärin 9 h 49 min. Vuonna 2020 pandemian seurauksena median parissa vietetty aika kasvoi yli tunnilla verrattuna edellisvuoteen ja käyttö on sittemmin pysynyt korkealla. Liikkuvan kuvan eli perinteisen, netti-, ja maksutelevision sekä suoratoiston, videoiden ja elokuvateattereissa katsottujen elokuvien osuus on yli 4 tuntia päivässä. Tuotettuun tekstiin verrattaessa videosisällön kulutuksen päästöt ovat moninkertaiset.

Mediakulutuksen jakautuminen 2023

Lähde: [Kantar \(2023\)](#)

Digitaalisen sisällön päästöt

Lähde: [ReDime-laskuri \(2024\)](#)

Esimerkkejä teköälyn hyödyntämisestä: 1. Tekoäly

Tekoälyn käyttö yleistyy kaikilla toimialoilla mahdollistaen ennennäkemättömiä tehokkuushyötyjä. Tekoälyn yleistyminen luo uusia mahdollisuuksia myös media-alalle. Käyttöön liittyy kuitenkin myös esimerkiksi etiikkaan, työllisyyteen ja tiedon todennettavuuteen liittyviä kysymyksiä. Tekoälyn käyttö kuluttaa runsaasti energiaa, mikä lisää sen ympäristövaikutuksia.

Sisällöntuotanto

Luova työ

- Aineiston hankinta ja hallinta
- Mediasisällön käsittely, editointi ja viimeistely

Mediatuotanto

- Mainosketjun tekniset palvelut
- Mainonnan kohdentaminen, optimointi ja automaatio
- Myynnin prosessien kehittäminen

Jakelu

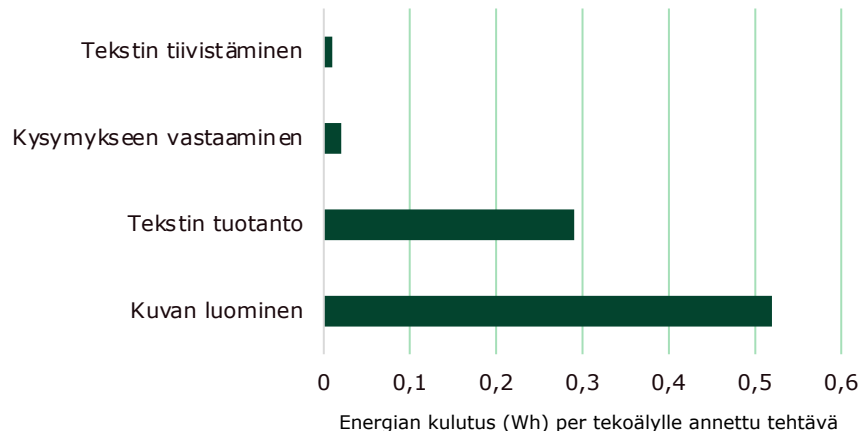
- Sisällön automaattinen muokkaus, jakaminen ja optimointi eri kanaviin ja jakelumuotoihin

Esimerkkejä tekoälyn hyödyntämisestä: 1. Tekoäly

Tekoälyn energiankulutusta on arvioitu sekä kokonaisuutena että yksittäisten tehtävien tasolla. Yhden tekoälyn suorittaman tehtävän energiankulutus on vähäistä – se on vähemmän kuin kahvipannullisen keittäminen, joka vie noin 0,1 kWh. Vertailun vuoksi tavallinen Google-haku kuluttaa arviolta vain noin 0,00004 kWh.

Useita kertoja toistettaessa tekoälyn energian kulutus voi kuitenkin kasvaa suureksi. Tieto- ja viestintätekniikkasektori vastasi vuonna 2020 noin 4 prosenttia kaikesta kulutetusta energiasta ja tarpeen on arvioitu kasvavan. Kasvava energiantarve haastaa uusiutuvan energian riittävyyttä.

Tekoälyn kuluttama energia

Malmodin, J., Lövehagen, N., Bergmark, P., & Lundén, D. (2024). ICT sector electricity consumption and greenhouse gas emissions–2020 outcome. *Telecommunications Policy*, 48(3), 102701.

Lähteet : [Malmodin ym. \(2024\)](#), [Vanderbauwhede \(2025\)](#), [World Economic Forum \(2024\)](#)

Toimintaympäristön muutokset: 2. Luontosäätely

Säätely vaatii kaikenkokoisilta yrityksiltä huomattavaa resursointia, mutta se myös tukee luontotyön kehittämistä. Tiedonkeruovelvoitteiden kautta yrityksille kerääntyy enemmän tietoa arvoketjunsä toiminnasta ja luontovaikutuksista.

Suomi on kansallisesti ja kansainvälisesti sitoutunut torjumaan luontokatoa, mikä velvoittaa myös media-alan yrityksiä luontotoimiin. Suurempia yrityksiä velvoittavat vastuullisuussäätelyn muutokset, ja painotoiminnan kanssa työskenteleville on olennais-ta seurata erityisesti esimerkiksi metsäkatoasetusta (EUDR).

Kaikki säätely-ympäristön muutokset eivät välttä-mättä velvoita media-alan yrityksiä suoraan. Kaikkia yrityksiä ohjataan kuitenkin huomioimaan vaikutuk-sensa luontoon yhä vahvemmin, joten näiden kyt-kösten ymmärtäminen on tärkeää myös media-alalla. Merkittävimpiä ajankohtaisia luontotyötä ohjaavia säännöksiä käsitellään seuraavalla sivulla.

Toimintaympäristön muutokset: Luontosäätely

Kansainvälinen

Kunming-Montrealin maailmanlaajuinen luonnon monimuotoisuuskehys

Kansainvälinen sopimus, jonka tavoitteena on pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä ja turvata luonnon monimuotoisuus pitkällä aikavälillä. Velvoittaa valtioita, yrityksiä ja muita toimijoita edistämään luonnon suojelua, ennallistamista ja kestäväää käyttöä. Yrityksiltä odotetaan erityisesti luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien vaikutusten kartoittamista, riskien ja riippuvuuksien tunnistamista, luontoposiitivisten toimintatapojen käyttöönottoa sekä avoimuutta ja raportointia luontotyössään.

Euroopan unioni

Yritysten vastuullisuussääntely

Yritysvastuusääntelyn tarkoituksena on ohjata EU:ssa toimivia yrityksiä huomioimaan kestävyyyteen liittyviä riskejä, mahdollisuuksia ja vaikutuksia omassa toiminnassaan ja arvoketjussaan, sekä kertomaan näistä avoimesti raportoinnissaan. Vuoden 2025 alusta tätä työtä on uudelleenarvioitu, ja joidenkin säädösten osalta vaatimuksiin aiotaan tehdä selvennyksiä ja joitain muutoksia. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ohjaa sääntelyä edelleen kohti koko unionin päästövähennyksiä.

Suomi

Kansainvälinen sääntely ja strategiat

Valtion ja yritysten luontoon liittyvää toimintaa ohjaavat strategiset linjaukset sekä lainsäädäntö. Suomessa Petteri Orpon hallitus on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen ja kansainvälisten sitoumusten täyttämiseen hallitusohjelmassaan.

Luontopolitiikkaa ohjaa kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia, jota on valmisteltu pitkään ja jonka tulisi valmistua tämän hallituskauden aikana. Lisäksi luontovaikutusten vähentämiseen puututaan muun muassa ilmastolaissa sekä kansallisessa kiertotalousohjelmassa.

Liitteet

Keskeiset käsitteet

Luontotiekartassa viitataan useisiin käsitteisiin, jotka liittyvät luontoon sekä luonnon ja yritystoiminnan kytköksiin.

- **Ekosysteempipalvelu.** Luonnon tarjoama hyöty ihmiselle, kuten pölytys, puhdas vesi, ilman laatu, ravinto ja virkistysmahdollisuudet.
- **Luonnon monimuotoisuus** tai biodiversiteetti. Eliölajien, geneettisen perimän ja ekosysteemien kirjo, joka mahdollistaa elämän toimivuuden ja sopeutumiskyvyn.
- **Luontokato.** Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen eliölajien, elinympäristöjen ja ekosysteemien köyhtymisenä tai häviämisenä.
- **Luontokadon ajuri.** Ihmisperäinen tekijä, joka kiihdyttää luontokatoa – kuten maankäyttö, saastuminen, ilmastonmuutos, liikakalastus tai vieraslajit.
- **Luontoposiitivisuus.** Toimintamalli, jossa vaikutukset luontoon ovat kokonaisuudessaan positiivisia eli luonnon tila paranee.
- **Luontoriippuvuus.** Tapa, jolla yrityksen toiminta on riippuvainen luonnon tarjoamista ekosysteempipalveluista, kuten raaka-aineista tai vedestä.
- **Luontoriskit ja -mahdollisuudet.** Yritysten ja yhteiskunnan luontoon liittyvät riskit (esim. raaka-aineiden saatavuus, sääntely) ja mahdollisuudet (esim. luontopohjaiset ratkaisut, uudet liiketoimintamallit).
- **Luontovaikutukset.** Tapa, jolla yrityksen toiminta vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen. Vaikutus voi olla positiivinen tai negatiivinen, suora tai epäsuora (arvo-ketjussa syntyvä vaikutus).
- **Lievennyshierarkia.** Toimintajärjestys luontohaittojen hallintaan: 1) vältä, 2) minimoi, 3) ennallista ja 4) kompensoi vaikutukset.
- **Kiertotalous.** Taloudellinen malli, jossa materiaalien ja tuotteiden arvo säilytetään kierrossa mahdollisimman pitkään, minimoiden jätettä ja luonnonvarojen käyttöä.

Keskeiset lyhenteet

- **EUDR**, EU Deforestation Regulation, eli metsäkatoasetus. Euroopan unionin asetus, joka velvoittaa yritykset varmistamaan, että tietyt tuotteet eivät ole yhteydessä metsäkatoon tai metsien heikentymiseen tullessaan EU:n markkinoille tai viedessään sieltä.
- **ESRS**, European Sustainability Reporting Standards. EU:n kehittämä raportointistandardi, joka määrittelee, mitä kestävyysliittyviä tietoja suurten ja pörssiyritysten on ilmoitettava osana lakisääteistä vastuullisuusraportointia.
- **GHG Protocol**, Greenhouse Gas Protocol. Maailmanlaajuisesti käytetyin standardi kasvihuonekaasupäästöjen laskentaan ja raportointiin.
- **IPBES**, Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. YK:n alainen hallitustenvälinen elin, joka arvioi luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja koskevaa tutkimustietoa päätöksenteon tueksi.
- **IPCC**, Intergovernmental Panel on Climate Change. YK:n alainen hallitustenvälinen elin, joka arvioi ilmastomuutosta koskevaa tutkimustietoa päätöksenteon tueksi.
- **SBTN**, Science Based Targets Network. Kansainvälinen tieteellinen verkosto, joka ohjaa yrityksiä ja kaupunkoja asettamaan tieteeseen perustuvia tavoitteita luonnon, ilmaston, veden ja maankäytön kestävästä käytöstä turvaamiseksi.
- **TNFD**, Taskforce on Nature-related Financial Disclosures. Kansainvälinen asiantuntijatyöryhmä, joka kehittää viitekehystä organisaatioille luontoon liittyvien taloudellisten riskien ja vaikutusten arviointiin ja raportointiin.

05.01. Yrityksille hyödylliset havainnot media-alan hiilijalanjäljestä

Scope-kohtaisten päästövähennystavoitteiden saavuttaminen vaatii toimenpiteitä

Jotta asetetut Scope-kohtaiset päästövähennystavoitteet saavutetaan, tulee kiinnittää vielä erityistä huomiota oman toiminnan suoriin Scope 1 -päästöihin. Scope 1 -päästöihin on suurimmat vaikutusmahdollisuudet. Suurin päästövähennesspotentiaali on omissa materiaali- ja palveluhankinnoissa, jotka kuuluvat Scope 3 -päästöihin.

Scope 1

Polttoaineiden kulutukseen tulee keskittää erityistä huomiota.

- Päästöjä voi välttää siirtymällä sähköisiin ajoneuvoihin sekä käyttämällä biopolttoaineita fossiilisten sijasta.
- Päästöjä voi vähentää tehokkaalla polttoaineen kulutuksella optimoimalla omat reitit sekä tekemällä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Scope 2

Ostoenergian päästöt ovat vähentyneet, uusiutuvan energian valitseminen on kuitenkin yhä tärkeää.

- Päästöjä voi välttää tehostamalla energian kulutusta.
- Päästöjä voi vähentää siirtymällä uusiutuvalle energialle tuotetun sähkön ja lämmön kulutukseen.

Scope-kohtaisten päästövähennystavoitteiden saavuttaminen vaatii toimenpiteitä

Scope 3

Muut arvoketjun epäsuorat päästölähteet tulisi viimeistään nyt ottaa mukaan laskentaan.

- Arvoketjun päästöjen sisällyttäminen päästölaskentaan on tärkeää, jotta ymmärtää mistä oman arvoketjun päästöt syntyvät ja mihin tehokkaimmat toimenpiteet kannattaa kohdentaa. Arvoketjun päästöt kuuluvat myös toistaiseksi Euroopan kestävyysraportointiin (CSRD). Vaikka yritys ei olisi suoraan raportointivelvollinen, voivat vaatimukset koskea sitä joiltain osin, mikäli arvoketjussa on raportointivelvollisia yrityksiä.
- Yleisesti ottaen suurimmat päästöt ja näin myös mahdollisuudet päästövähennyksiin syntyvät hankinnoista. Hankinnoille kannattaa siis laatia vastuullisuusohjeistus sekä -kriteerit.
- Henkilöstölle on hyvä laatia vähähiilisyyteen ohjaavat suositukset liikematkustukselle sekä kierrätykselle.
- Ilmastotyön edelläkävijäyritykset ovat ottaneet käyttöön myös sisäisen hiilen hinnoittelun, jossa hiilidioksidipäästöille määritetään rahallinen arvo. Hinnoittelun avulla pyritään ohjaamaan investointeja vähähiilisiin ratkaisuihin, tuomaan ilmastovaikutukset näkyväksi osaksi päätöksentekoa sekä vauhdittamaan yrityksen siirtymää kohti vähähiilisempää liiketoimintaa.

Epäsuorien Scope 3 -päästöjen laskenta

Ilmastotiekartta auttaa alkuun hiilijalanjäljen laskennassa. Laskenta aloitetaan tyypillisesti omasta toiminnasta Scope 1 ja 2 -päästöjen laskennalla. Tässä tiekartassa syvennytään arvoketjun epäsuorien Scope 3 -päästöjen laskentaan.

Scope 3 -päästölähteet jaotellaan 15 eri kategoriaan. Oleelliset, päästölaskennassa huomioitavat päästölähteet riippuvat kunkin yrityksen toiminnasta. Merkittävimmät vaikutukset media-alan arvoketjun päästöistä syntyvät tyypillisesti ostettujen tuotteiden ja palveluiden hankinnasta.

Tiedonkeruu tulisi priorisoida päästölähteisiin, joiden odotetaan aiheuttavan merkittävimmät päästöt, tarjoavan suurimman päästövähennyspotentiaalin sekä olevan merkityksellisimpiä liiketoimintatavoitteiden kannalta. Päästötietoja kerätessä tulisi huomioida yrityksen tavoitteet, päästölähteen merkittävyys, datan saatavuus ja laatu.

Tiedonkeruussa voi käyttää yhdistelmää eri lähestymistavoista sisältäen mitattua, mallinnettua ja lainattua dataa.

Laskennassa kustakin päästölähteestä kerätty tieto yhdistetään soveltuvaan päästökertoimeen. Tarkka päästölaskenta edellyttää lähtötietojen lisäksi siis tarkkoja päästökertoimia. Päästökertoimia on saatavilla maksullisista tietokannoista kuten Ecoinvent, mutta myös avoimista tietolähteistä kuten Tilastokeskus, IPCC, SYKE, UK:n hallituksen yrityksille tarjoamat keruutimet, energiayritykset tai tuotekohtaiset ympäristötuoteselosteet. Esimerkiksi palveluiden aiheuttamaa päästövaikutusta on vaikea mitata, jolloin voidaan turvautua euoperusteisiin kertoiimiin. Euoperusteisia kertoiimia on saatavilla EXIOBASE tietokannasta.

Tuloksia raportoidessa tulee kuvata datan laatua ja ajan myötä tavoitteena tulisi olla datan laadun parantaminen.

Arvoketjun mahdolliset päästölähteet jaoteltuna GHG protokollan mukaisesti

- Ostetut tuotteet ja palvelut
- Käyttöomaisuus
- Polttoaineeseen ja energiaan liittyvät toiminnot (ei sisälly Scope 1 tai 2)
- Hankintaketjun kuljetus ja jakelu
- Toiminnassa syntyvä jäte
- Liikematkustus
- Työntekijöiden työmatkat
- Hankintaketjun vuokratut omaisuuserät
- Toimitusketjun kuljetus ja jakelu
- Myytyjen tuotteiden jalostus
- Myytyjen tuotteiden käyttö
- Myytyjen tuotteiden elinkaaren loppukäsittely
- Toimitusketjun vuokratut omaisuuserät
- Franchising-toiminnot
- Investoinnit

Scope 3 -päästölähteiden tiedonkeruu

Scope 3 -päästölähteiden tietojen kerääminen eri lähteistä voi tuntua työläältä. Taulukkoon on havainnollistettu avuksi millaisia tietoja käytännössä kerätään.

Päästölähdekategoria	Päästöjen lähde käytännössä	Tiedonkeruu
Ostetut tavarat ja palvelut	Palveluiden, laitteiden ja materiaalien valmistuksen päästöt	Tietoja voi kerätä kappalekohtaisesti tai europerusteisesti ostolaskuista. Toimittajakyselyllä voi selvittää tuote- ja palvelukohtaisia tarkkoja päästötietoja.
Polttoaine- ja energiankäyttöön liittyvät toiminnot (Joita ei huomioitu Scope 1 & 2)	Polttoaineen, sähkön ja lämmityksen valmistukseen sekä siirtohäviöihin liittyvät päästöt	Energian kulutustiedot kerätään Scope 1 ja 2 laskentaa varten polttoaineiden, sähkön ja lämmön kulutuksesta. Polttoaineiden ja energian kulutukseen liittyvät muut valmistamisesta ja siirtohäviöistä syntyvät päästöt lasketaan samojen kulutustietojen perusteella.
Toiminnassa syntyvä jäte	Jätejakeiden sekä jäteveden käsittelyn päästöt	Useilta jäteyhtiöiltä on jo saatavilla päästöraportteja. Jätteisiin ja veteen liittyvien tietojen keruussa voi olla haasteita, mikäli toimitaan vuokrakiinteistössä, jossa on useita eri toimijoita eri aloilta ja yhteiset jäteasiat.
Liikematkustus	Työperäisen matkustamisen eri päästöt	Työperäistä liikematkustamista voi selvittää ostolaskujen ja kilometrikorvausten perusteella eri liikennevälineille.
Työntekijöiden työmatkat	Työntekijöiden työpaikan ja kodin välisen matkustamisen päästöt	Työntekijöiden kodin ja työpaikan välisen matkustamisen selvittämiseksi on toteutettava kysely työntekijöille. Kyselyssä tulee selvittää työmatkan pituus, käytetyt kulkuneuvot sekä kuinka useasti työmatka on kuljettu. Keskimääräisten vastausten perusteella päästöt voi arvioida myös työntekijöille, joilta ei saada vastausta.
Vuokratut omaisuuserät (hankinta- ja toimitusketju)	Vuokra- ja leasing-autojen sekä kiinteistöjen päästöt, joita ei lähes tymistavasta riippuen huomioida Scope 1 ja 2 päästöissä	Kiinteistöistä ja ajoneuvoista huomioidaan suorat Scope 1 -päästöt, esimerkiksi polttoaineen tai öljylämmityksen palamisesta syntyvät päästöt, sekä ostoenergian epäsuorat Scope 2 -päästöt esimerkiksi kulutettuun sähköön sekä kaukolämpöön liittyvät tiedot. Päästöt raportoidaan Scope 3:n kautta, sillä yrityksellä ei ole niihin samanlaista hallintaa kuin oman toiminnan Scope 1 ja 2 päästöihin.

Epävarmuudet Scope 3 –päästölähteiden laskennassa

Myytyjen tuotteiden jalostukseen, käyttöön ja elinkaaren loppukäsittelyyn liittyviin päästöihin liittyy epävarmuuksia. Päästöt eivät ole vielä tapahuneet, joten joudutaan nojaamaan erilaisiin oletuksiin. Painettujen tuotteiden kohdalla käytön aikana ei synny päästöjä, joten epävarmuudet liittyvät lähinnä oletuksiin tuotteen kierrättämisestä.

Digitaalisten tuotteiden käytön aikaisten päästöjen arvioinnissa on huomattavasti enemmän epävarmuuksia. Digitaalisen

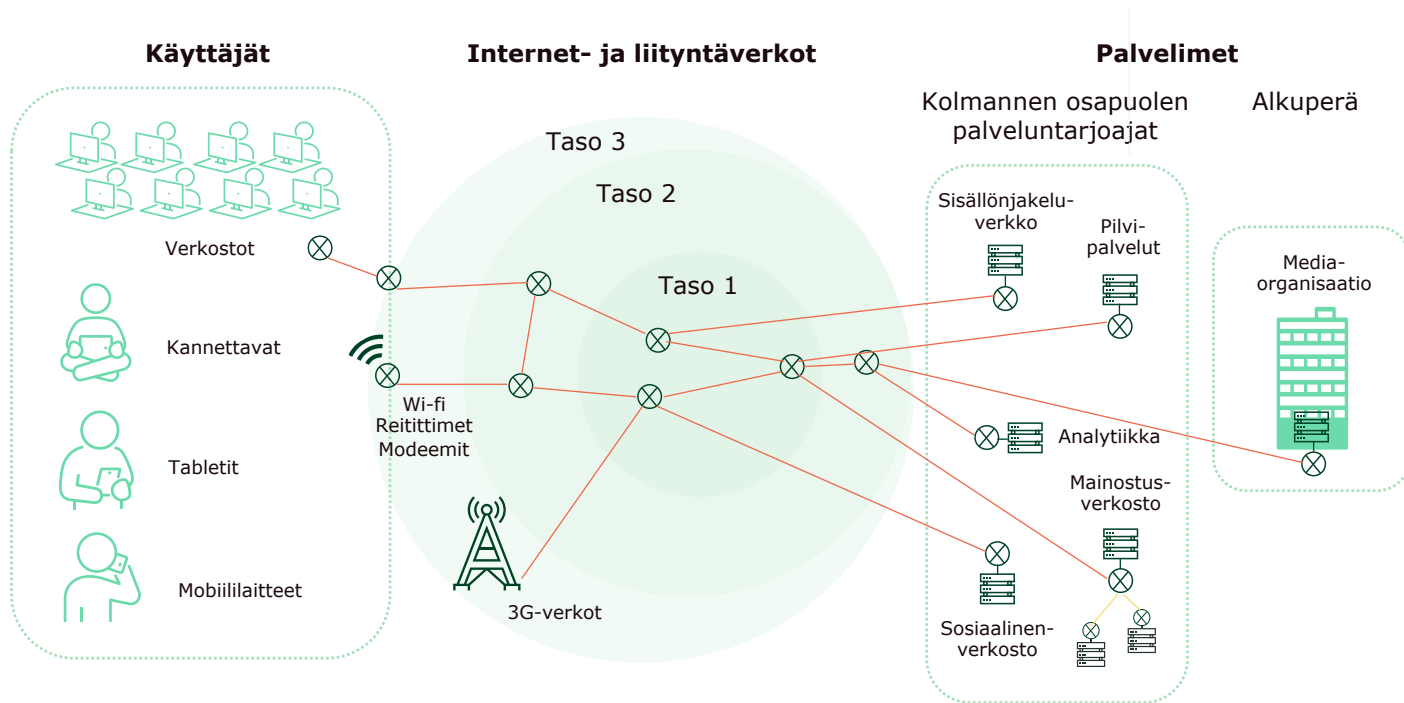
median tuotteiden päästöt määrittää tiedoston koko sekä miten laajasti ja mihin kellonaikaan tuote kuluttajalle tarjotaan. Myös kuluttajan käyttämällä laitteella on väliä. Digipäästöjen laskennassa käytetään paljon oletuksia esimerkiksi keskimääräisistä laitteista, kulutuksista sekä energian alkuperästä.

Myös laskentastandardeissa on eroavaisuuksia. GHG protokollalla on ICT sektoria käsittelevä laskentastandardi digitaalisille päästöille. Tieteeseen perustuvan ilmastotavoitteen lasken-

tastandardissa ei puolestaan huomioida myytyjen tuotteiden kulutuksesta syntyviä päästöjä. Tämä herättää alalla kysymyksiä siitä, mitä arvoketjun päästöjä laskentaan tulisi siis sisällyttää. Koska SBTi on tieteeseen perustuva lähestymistapa, päästötavoitteissa ei huomioida tulevaisuudessa tapahtuvia päästöjä, joita ei raportointihetkellä tiedetä. Media-ala tuottaa tuotteita kuitenkin kuluttajia varten, jolloin on perusteltua huomioida myös kulutukseen liittyvät päästöt – vaikka kyseessä olisikin valistunut arvio.

Epävarmuudet Scope 3 –päästölähteiden laskennassa

Rossi ym. (2024) luonnostelivat media-alan digitaalisia päästöjä digitaalisen median ympäristövastuun Kohti hiilineutraalia median tuotantoa ja jakelua -raportissaan. Digipäästöt syntyvät käyttäjistä, päätelaitteista, internetistä ja liityntäverkoista sekä palvelimista.

one planet
BY KARI & PANTSAR

AIKAKAUSMEDIA

RadioMedia

MEDIA-ALAN ➤ TUTKIMUSSÄÄTIÖ

SUOMEN KUSTANNUSYHDISTYS
FINLANDS FÖRLAGSFÖRENING